

SLÁVENIE LITURGIE SLOVA V OMŠI II.

Evanjelium

Čítanie evanjelia je vrcholom liturgie slova. Sama liturgia učí, že čítaniu evanjelia patrí tá najväčšia úcta. Ved' v porovnaní s ostatnými čítaniami ho vyznačuje osobitnou poctou:

1. Na jeho ohlasovanie určuje služobníka, ktorý sa na vykonanie svojej služby pripravuje modlitbou sklonený smerom k oltáru.
2. Veriaci zvolaniami uznávajú a hlásajú, že Kristus je medzi nimi a k nim hovorí.
3. Čítanie evanjelia sa počúva postojacky (*veriaci i kňazi sú otočení smerom k ambone*).
4. Evanjeliáru, ak sa používa, sa preukazuje osobitná úcta.

Čítať evanjelium má diakon, je to jeho vlastná úloha. Kňaz (diakon) začína výzvou: *Pán s vami*, čím naznačuje osobitnú Pánovu prítomnosť v evanjeliu. Potom hovorí: *Čítanie zo svätého evanjelia podľa...*, pričom palcom poznačí znakom kríža knihu a seba na čele, na perách a na hrudi. To isté - znak kríža na čele, na perách a na hrudi - robia všetci prítomní (*už pri slovách „Čítanie...“*). Symbolika nás pouča, že Ježišovo slovo máme mať v mysli, hovoriť o ňom ústami a v srdci si ho zachovávať. Veriaci odpovedajú: *Sláva tebe, Pane*. Potom kňaz prednáša evanjelium. Po skončení povie: *Počuli sme slovo Pánovo*. Ľud odpovie: *Chvála tebe, Kriste*. Potom pobožká knihu a potichu povie: *Slová evanjelia nech zmyjú naše previnenia*.

Keď slávi omšu biskup, po prečítaní evanjelia kňaz alebo diakon môže zaniest' knihu biskupovi. Ten si ju uctí bozkom a môže ňou požehnať ľud. Tu je výnimka a veriaci sa môžu prežehnať, ved' sú žehnaní Božím Slovom (*teda nielen na začiatku a na konci svätej omši*).

Kniha evanjelií už odpradávná symbolizuje Krista. Preto býva krásne vyzdobená. Procesia k ambone so zdvihnutým Evanjeliárom symbolizuje slávnostný Pánov vstup, ktorého veriaci pozdravujú povstaním a potom zvolaniami. Všetky znaky a gestá úcty, a to horiace sviece, tymián, znaky kríža na čele, na ústach a na hrudi, bozk knihy, to všetko je živým výrazom úcty a lásky ku Kristovi, ktorý je s nami a hovorí k nám.

Homília

„Homília je súčasťou liturgie a veľmi sa odporúča. Je nevyhnutná na zveladenie kresťanského života. Má byť výkladom niektorého bodu Svätého písma alebo iného omšového textu... V nedeľu a v prikázané sviatky má byť homília pri všetkých omšiach. Odporúča sa aj v iných dňoch, najmä vo všedné dni Adventu, Pôstu a Veľkonočného obdobia.“

Homíliu prednáša kňaz alebo diakon. Veriaci sedia a počúvajú. Homília je liturgický úkon, pri ktorom sa vysvetľuje Písmo a služobník Cirkvi sa skrze slová stáva prostredníkom Kristovej prítomnosti.

Homília v pravom zmysle slova je oživenie predtým prečítaných slov Písma. *Homilein* značí *milo sa rozprávať*, prihovárať sa. Homília patrí k najpôvodnejším zložkám liturgie slova. Sám Kristus si po čítaní proroka Izaiáša v synagóge sadol a ujal sa reči; vysvetlil im prečítanú stať a aktualizoval ju. Aj apoštoli na svojich misijných cestách po čítaní zvestovali poslucháčom radostnú zvesť, k čomu pripojili aj povzbudenie. Svedčí o tom aj svätý Justín: *„A keď lektor skončí, ujíma sa slova predstavený. Napomína a povzbudzuje do nasledovania takých vecí.“*

A tak sa už v najstaršej kresťanskej bohoslužbe s čítaním Svätého písma spájala homília ako nepostrádateľná zložka bohoslužby, ktorá sa spočiatku konávala len v nedeľu. Biskup, ktorý konal bohoslužbu, po čítaniach vždy prehovoril k zhromaždenému ľudu. To bola jeho povinnosť. Ohľadom kňazov nebola všade rovnaká prax. Niekde kňazi mohli predniesť homíliu. Máme zachované mnohé homílie Origena alebo sv. Hieronyma. V severnej Afrike kňazi kázať nesmeli. Bolo to podmienené tým, že priemerné vzdelanie kňazov bolo slabé. V stredoveku nastala zmena. S rozmnožovaním počtu omší sa zmenšoval počet homílii. Vo vrcholnom stredoveku nastáva určité oživenie kázne, ale určitým spôsobom sa odpútava od liturgie a stráca sa charakter homílie. Nastupuje tzv. kázeň, ktorá často nesúvisela s tým, čo sa čítalo, ale bola to reč, tematická kázeň.

Po obnove liturgie sa homília opäť dostáva na svoje miesto, je dôležitou súčasťou liturgie. Má viesť spoločenstvo veriacich k aktívnemu sláveniu Eucharistie. Homília je rezervovaná kňazovi a diakonovi. (kán. 767 §1) Ohlasovanie Božieho slova je v prvom rade poslaním biskupa a na základe jednoty s biskupom majú účasť na tomto poslaní kňazi a diakoni. V minulosti mohli kázať aj laici. Aj terajší kódex pripúšťa za určitých okolností, aby laici mohli kázať pred alebo po eucharistickom slávení. No liturgická kázeň alebo homília sa rezervuje vysväteným služobníkom. Homília by sa mohla vynechať iba z vážnej príčiny. Po skončení homílie možno zachovať posvätné ticho. Je dôležité nechať doznieť myšlienky. Veriaci si môže pripomenúť myšlienky, ktoré ho oslovili, aby si ich lepšie uchoval v srdci.

BS, možno povedať, že čítanie evanjelia a homília sú vrcholom bohoslužby slova. Stretnutím sa s Kristom v Božom slove. Prijatím jeho posolstva, rád, odporúčaní pre správny rast vo viere. Je dobré, ak týmto častiam venujeme svoju pozornosť, dokonca aj vtedy, keď sa číta napr. pastiersky list či katechéza, ako je to v tomto čase, lebo aj vtedy nám chce Boh niečo povedať. Mladý Jozef Sarto, neskorší pápež Pius X. už v detstve vedel doma zopakovať celú nedeľnú homíliu. Nemusíme mať takú geniálnu pamäť, ale ak si z každej homílie odnesieme niečo do života, môže nám to veľmi pomôcť v dozrievaní vo viere, láske i nádeji. Amen.